

GOSPODAR-SKI LIST

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU

Cena inseratov po dogovoru

CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

V POUK IN ZABAVO

Kako pomagati kmetu.

Gospodarska kriza pritiska z veliko silo na vse stanovce. Učinkovanje te sile je tem večje, čim manjša je protisila, ki se ji ustavlja v bran ter jo odbija. To je fizikalni zakon, ki tudi velja v gospodarstvu. Tisti stanovi, ki so strnjeno organizirani, imajo več moči, da se ustavljajo gospodarski krizi, ali jo vsaj omiljujejo. Kjer pa ni krepke organizacije, tudi ni skupne odporne sile. Med te stanovce spada predvsem kmečki stan. Ker nima stanovske organizacije, mu tudi manjka tista odpornost, ki je lastna skladno urejenemu in dobro delujočemu organizmu. V borbi proti gospodarski krizi nastopa kmet kot posameznik. Premajma pa nasvete in opomine od raznih strani. V kolikor so ti nasveti in nauki naslovljeni na kmeta samega, se ne tičejo širše javnosti. V kolikor pa se tičejo drugih činiteljev, ki so pristojni za rešitev kmeta, ali vsaj za pomoč kmetu, jih je treba večkrat javno prenesti.

Davčna obremenitev.

Glavna zadružna zveza je imela v nedeljo, 16. oktobra, pod predsedstvom g. dr. Korošca v Sarajevu svoj občni zbor. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, v kateri se sklepno poudarja to-le: »Današnja davčna obremenitev kmetijskega posestva ni v razmerju z gospodarsko močjo vasi. Istotako se ugotavlja, da središče davčnih obremenitev ni v neposrednih davkih, ampak v posrednih. Letni občni zbor in kongres Glavne zadružne zveze radi tega naproša vlado, naj v interesu gospodarske povzdige najširših slojev naroda izvrši čimprej pravično razdelitev bremen s preosnovo davčnega sistema.« O tem vprašanju je na kongresu imel govor dr. Jurij Krstič, sodnik vrhovnega sodišča v Sarajevu. Predavatelj je zbral potrebno gradivo ter prikazal udeležencem zbora sliko davčne obremenitve kmetijskega posestva v tekočem letu ter jo primerjal z ono iz leta 1925. V razmerju padca cen kmetijskih pridelkov se davčna bremena nikakor niso znižala. Iz tega nujno sledi, da so ta bremena danes silno težka. Celokupna davčna obremenitev vsega našega narodnega dohodka, ki znaša 45 milijard dinarjev, znaša letos 27%.

Cene kmetijskih pridelkov.

Nedavno smo v našem listu ugotovili, da je tu središče kmetijskega vpra-

šanja. Kmet, ki ne more svojih pridelkov prodati za pravično in primerno ceno, ne more kupiti obrtnih in industrijskih izdelkov ter tudi ni sposoben za velike dajatve, kakor so dandanes. Usoda kmeta je v tem, da njegovi pridelki v ceni padajo ne samo od leta do leta, marveč od meseca do meseca, od tedna do tedna. Dočim si zna trgovina, obrt in industrija pomagati, da cene tistega, kar obrt in industrija izdeluje in trgovina prodaja, ne padajo pregloboko, je kmet v tem oziru brez pomoči. Roke položiti navzkriž ter mirno gledati, kako cene njegovim pridelkom skoro dnevno padajo: to je njegova bridka usoda. Svoječas se mu je govorilo: »Ne prodajaj živine pod ceno!« Kaj je ta opomin pomagal? Kmet je prignal svojo živino na sejem ter jo prodal mesarju ali prekupcem pod ceno, ker jo je moral prodati. Letos na jesen se je vinogradnikom povedovalo: »Ne prodajte mošta izpod 4 Din za 1 liter!« In kakšna cena se vinogradniku v resnici ponuja za vinski mošt? Šest par za stopnjo sladkorja. Tako bi dobil vinogradnik za mošt, ki ima 20 stopenj sladkorja, 1 Din 20 par. Boljši mošt pa bi se izredno plačeval po 7—9 par. Lani pa se je mošt prodajal po 2—4 Din liter. Ali niso take nizke cene pravcato odiranje kmeta?! Tu bi morala oblast zastaviti svoj vpliv in svojo moč. Tu je vzvod za povzdigo gospodarskega položaja našega kmeta.

Kmetijski dolгови.

Narodna skupščina in senat sta zakon o zaščiti kmeta, kojega veljavnost bi potekla 20. oktobra, podaljšala za 2 meseca, to je do 20. decembra. Razlog za podaljšanje je v tem, ker vlada še ni imela izdelanega zakonskega načrta o razdolžitvi kmeta. Kakšne bodo smernice, po katerih bo sestavljen novi zakon, je razvidno iz govora, ki ga je imel minister za poljedelstvo Jurij Demetrovič v narodni skupščini 17. t. m. Poudarjal je, da vlada že ves čas proučuje vprašanje kmetijskih dolgov, vendar ni mogla pristopiti h končni rešitvi tega vprašanja poprej, dokler niso bili zbrani točni podatki o višini kmetijskih dolgov. Podaljšanje zakona za dva meseca ima namen, omogočiti vladi in narodnemu predstavništvu, da dobro proučita vse to vprašanje in najdeta rešitev, ki bo odgovarjala gospodarskemu in finančnemu položaju in prinesla kmetickemu narodu koristi, ne da bi škodovala ostalim panogam narodnega gospodarstva. Vlada

bo v določenem času predložila zakon, s katerim se bo vprašanje kmetijskih dolgov končno veljavno uredilo. Kmetijski dolгови znašajo po zbranih podatkih 6.5 do 7 milijard Din. Ugoditi je treba onim, ki so zaščite neobhodno potrebni, obenem pa mora novi zakon vsebovati odredbe, ki bodo prinesle splošno olajšanje sedanjega položaja. Pri tem se morajo v prvi vrsti zaščititi tudi interesi vlagateljev, kajti hranilne vloge predstavljajo temelj našega gospodarstva in bi bilo povsem napako, če bi se oškodovalo one, ki so marljivo delali in svoje prihranke vlagali v denarne zavode ter s tem okrepili naše gospodarstvo.

*

Denar v domače hranilnice!

Od Sv. Lovrenca na Pohorju nam pišejo:

Leta 1908 se je posrečilo ustanoviti na pobudo takratnega župnika, sedaj dekana pri Veliki Nedelji g. Friderika Horvata, Kmečko hranilnico in posojilnico, ki je bila trn v peti takratni nemškutarski zagrizenosti. Po skromnem začetku se je razvijala od časa do časa in je danes velik denarni zavod v svojih lastnih prostorih (v Društvenem domu). Zgodovina te zadruge je že bogata z ozirom na odpomoč kmetom v stiski. Mnogim pa, ki jim je Bog dal srečo, da so imeli več pod palcem, je prihranila in jim še celo pomnožila svoto s pripisom obresti, ki so jo ji zaupali v hranilno vlogo. Brez vsakih stroškov lahko rečemo je varčen človek če tudi skromno lahko nabiral svoje prihranke za potrebo v starosti. Zelo mnogo je že takih, ki so v svoji mladosti hodili po potu varčnosti in se imajo sedaj v času potrebe kam podati po denar, ki ga je danes drugje tako težko dobiti. Pri tej priliki bi še omenili to, da je še mnogo domačinov, ki še niso zaupali domačemu denarnemu zavodu svojega odvišnega denarja kot hranilne vloge. Naj vendar enkrat prešine ta dobra zadružna misel domačine, da spada domač denar v domač denarni zavod. Če bi se domačini zavdali te dolžnosti in pravega ravnanja, bi se več lahko pomagalo z nižjo obrestno mero onim kmetom, ki niso po lahkomišelnem življenju in zapravljivosti v dobrih časih prišli na konec obstanka. Kako vendar boli srce človeka, ko vidi dobrega in poštenega kmeta, ki od zore do mraka z ožnoje-

nim čelom dela in gara, da bi imel vsaj za najnujnejšo potrebo družine in zraven tega celo večkrat pozabi še na dušno skrb, ker ima vedno pred očmi človeka, ki ga pride danes ali jutri rubiti in prodajati. Kako veliko nalogo torej bi lahko vršila ta kmečka posojilnica, ako bi se je premožnejši domačini, kakor tudi vsi oni, ki imajo še denar doma, oprijeli in ji pod strogo uradno tajnostjo zaupali svoje prihranke. Glede izgube vlog naj ne bega nobenega vlagatelja, ker za vloge jamčijo vsi člani, med njimi tudi posestniki, poldrugo sto po številu, s celim svojim premoženjem. Onim, ki imajo denar doma, pa ga ne upajo vložiti, češ, da ga bodo v doglednem času morali vsega rabiti, se zaveže hranilnica, da ga sprejme kot depot in ga shrani v blagajni ter obrestuje po 2% in je vsak čas vlagateljem v popolni meri na razpolago. Torej le brez strahu in v svojo korist odvišen denar v domačo kmečko hranilnico in posojilnico!

*

RAZSTAVA PERUTNINE IN SADJA V MARIBORU.

V okviru »Mariborskega tedna« se vrši od 5. do 7. novembra t. l. v verandi »Unionske« dvorane — pri Götzu — razstava, ki jo priredite tukajšnji zadrugi za rejo perutnine in izvoz sadja.

Priglasilo je doslej že prav lepo število zavodnih gospodarjev in gospodinj najboljše in najlepše peteline in kokoši štajersko-zagorske in sulmodolske pasme za to razstavo, ki bo najpoučnejša izza preteklih 20 let.

Razstavljeni bodo namreč tudi razni predmeti, kakršnih se poslužujejo novodobni perutninarji v tu- in inozemstvo. Takih priprav za uspeh v perutninarstvu ni bilo doslej videti na nobeni razstavi niti v Mariboru niti v Ljubljani.

Ob tej priliki se bodo vršila v nedeljo dne 6. novembra dopoldne tudi razna zanimiva in koristna predavanja.

Dovoljena je četrtinska vožnja po železnici. Vstopnina za obisk razstave je razmeroma nizka.

Gospodarji in gospodinje, mladeniči in mladenke! Ne zamudite redke prilike, da si utegnete na podstavi tega ogleda izboljšati dohodke iz kurjere in sadjereje!

Šmarje pri Jelšah. Vroča želja vinogradnikov. O srečno končani trgatvi je poročal zadnji »Slov. gospodar«. Posebno v južnem delu naše župnije je vina nad vse pričakovanje dosti, pa dobrega in tudi prav dobrega. Kleti so polne, žepi vinogradnikov pa prazni. Bog nam daj kupcev veliko, da bo kmalu narobe: kleti prazne, žepi pa polni. Potem bo tudi revež zaslužil, ker bomo svoje gorce še skrbnejše obdelovali, in bodo na boljšem tudi različni naši obrtniki in trgovci. Roka roko umiva. Domače krčmarje pa rodoljubno prosimo, naj se v prvi vrsti ozirajo le na naše domače pridelke. Ga tudi tukaj poceni dobijo in tudi tukaj najdejo izborna domača kapljica, ki se gotovo lahko kosa z vini daleč naokrog. Zdaj pač ne vleče več ime kraja, češ, ta je od tam in tam, ampak le kakovost bla-

ga. Pomisliti je tudi, da popotnik, ki pride v naše kraje, pričakuje postrežbe z našim domačim vinom in nas po tem sodi ter tako o nas tudi drugod govori. Denarna kriza pa tlači tudi nas ravno tako, kakor vse druge. Bolelo bi nas tedaj, ko bi tudi letos še gladili ceste s težko naloženimi vozovi, mimo naših dobro založenih kleti. Revni smo in je nam pomagati treba. Gotovo mi pritrđite vsi vinogradniki in njihovi prijatelji!

Opozorilo na trgovske potnike. — Združenje trgovcev v Mariboru vedno še prejema od strank pritožbe, da jih obiskujejo razni tu- in inozemski potniki in jim pod raznimi pretvezami vsilijo naročila raznega blaga kot manufakturo, perilo, pisarniške potrebščine itd. in ko se stranke prepričajo, da so bile opeharjene, nočejo dotične tvrdke vzeti odpovedi naročila na znanje. Združenje trgovcev opozarja občinstvo, da so take kupčije nezakonite, ker smejo trgovski potniki obiskovati samo trgovce, ne pa privatnih strank. Ako torej od takega potnika naročeno blago ne ugaja, se ga brez vsake nevarnosti lahko zavrne ter se ni treba ozirati na nikake grožnje. Čl. 145 novega obrtnega zakona predpisuje, da so opravila trgovskih potnikov, sklenjena z osebami, pri katerih po zakonu ni dovoljeno iskati naročil, nič na, ki se ne morejo iztožiti in bi moralo sodišče vsako tako tožbo kot nedopustno zavrniti.

*

Cene in sejska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 22. oktobra so pripeljali špeharji 61 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12—13 Din, slanina 13—16 Din. Kmetje so pripeljali 16 voz sena po 70—85, 7 voz slame po 55—60, 17 krompirja po 0.75—1.50, 8 čebule 2—3, česen 8—10, 36 voz zelja po 1—3, kislo zelje 4, hren 6—8. Jabolke 1.50—3, hruške 4—5, slive 2.50—3, breskve 5—6, grozdje 3—5, celi orehi 4.50—5, luščeni 16, kostanj 1—1.50, pečeni 5—6. Pšenica 1.50—1.75, rž 1.50, ječmen 1.50, koroza 1.50, oves 1—1.25, proso 1.50, ajda 1.25, fižol 2.50—4. Srna 8—10, zajec 20—22, jerebica 8—10, fazan 12—15. Kokoš 20—25, piščanci 20—50, gos 30—50, puran 35—60, raca 15—20. Mleko 2—3, smetana 10—12, surovo maslo 28—32.

Ptujski živinski in svinjski sejem. Živinski sejem dne 18. t. m. je bil precej dobro obiskan. Prignanih je bilo 192 krav, 107 telic, 172 volov, 31 bikov in 83 konjev, skupaj 585 glav. Prodanih je bilo 273 glav. Cene so bile: krave 1.25 do 3 Din, telice 2—4 Din, voli 2—3.50 Din, biki 1.50 do 2.50 Din za 1 kg žive teže; konji komad 950 do 2500 Din. — Svinjski sejem v sredo dne 19. t. m. je bil tudi dobro obiskan. Prignanih je bilo 286 svinj, prodanih pa 118. Cene so nekoliko poskočile in sicer so znašale 5 do 8.50 Din za 1 kg žive teže. Drobnica se je prodajala od 45 do 190 Din komad.

Mariborski svinjski sejem dne 21. X. 1932. Na ta sejem je bilo pripelanih 274 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 50 do 80 Din, 7—9 tednov stari 100 do 130 Din, 3—4 mesece stari 180 do 250 Din, 5—7 mesecev stari 350 do 400 Din, 8—10 mesecev stari 430 do 480 Din, 1 leto stari 600 do 750 Din, 1 kg žive teže 6.50 do 7 Din, 1 kg mrtve teže 9 do 10 Din. Prodanih je bilo 176 svinj.

Koledar „Slov. Gospodarja“.

Med kmetскими posestniki je že več let vpeljan žepni koledar. Do lanskega leta ga je izdajala bivša Kmetška zveza. Letos pa ga je izdal naš »Slovenski gospodar«.

Koledar je v celo platno vezan, ima svinčnik in je lepe žepne oblike. Ima sledečo vsebino:

- Koledarski del.
- Cirilica in latinica.
- Poštne pristojbine.
- Svet in domačija (članek).
- Kr. banska uprava.
- Kaj je s hmeljem (članek).
- Protialkoholno gibanje in naš vinogradnik (članek).
- Oporoka (kako se napravi, da je pravilna).
- Pamet je boljša kot žamet (povest, v kateri so pojasnjeni in rešeni vsi spori, ki lahko nastanejo zaradi mej med dvema sosedoma).
- Prva pomoč v nesreči (človeka).
- Domača zdravila (za človeka).
- Zdravljenje domačih živali.
- Odplačevanje dolgov (članek in tabela).
- Kako se mešajo umetna gnojila?
- Sejmi za Štajersko, Kranjsko, Koroško in Prekmurje.
- Tabele za preračunanje lesa.
- Kako postopati pri zavarovanju in požarih? (članek).
- Koledar brejosti (tabela).
- Kako snažimo madeže? (tabela).
- O prehrani (članek).
- Prva pomoč pri porodih domačih živali.
- Kmetijsko knjigovodstvo z raznimi tabelami.
- Belježni papir.

Skupno 276 strani!

Koledar stane Din 10.—. Ako ga kdo naroča po pošti, naj priloži znamko za Din 11.—. Na naročila brez plačila vnaprej se žal ne moremo ozirati. Naklada je trikrat manjša od lanske in se ponatis radi višjih cen papirja in platna ne bo izvršil. Kdor hoče torej koledar imeti, naj ga takoj naroči pri

Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

*

Vojaške zadeve.

Vojnica. — M. N., Slivnica pri Celju. — Vprašate, če ste dolžni plačevati vojnico, da si ste se onesposobili radi bolezni, dobljeni med vojno. — Le na podlagi dokaza o nenamerni nesposobitvi med vojno Vas lahko oprostijo plačevanja vojnice. V Vašem slučaju pa prošnja ne bo imela uspeha, razen v slučaju, da ste radi bolezni nesposobni za vsako pridobitno delo in ne plačujete več kot 120 D neposrednega davka. V tem slučaju vložite prošnjo za odpis vojnice, kolkovano z 20 Din na pristojno davčno upravo.

Superrevizijski pregled. — D. M., Sv. Jurij ob Ščavnici. — Vprašate, kedaj bo superrevizijski pregled v Ljubljani in če lahko nečak v slučaju sposobnosti še isto leto zadosti vojaški dolžnosti. — V slučaju usposobitve po pregledu naj zaprosi za takojšen nastop kadrovske službe pri pristojnem vojaškem okrožju s 5 Din kolkovano prošnjo. O dnevu superrevizijskega pregleda bo Vaš nečak obveščen po prejemu poziva.

Hranilec, odsluženje roka. — V. J., Sladka gora, Poljčane. — Vojaške službe ste oproščeni kot hranilec, želite pa odslužiti rok vojaške službe radi poznejšega sprejema v državno službo pri policiji. — Oseba, radi katere ste oproščeni vojaške službe kot hranilec (oče, mati), naj pri županstvu na zapisnik izjavi, da ji kot hranitelj niste potrebni. Županstvo bo prijavilo vojnemu okrožju radi dostave poziva. Pripomnimo pa, da lahko zaprosite že sedaj za sprejem v državno službo, kot prilogo o zadostitvi vojaškega roka pa priložite hranilčevo uverjenje.

Mornariška podčastniška šola. — I. T. M. — Vprašate za sprejemne pogoje k mornariči. — Rok za vložitev prošnje za sprejem v mornariško podoficirsko šolo, ki traja 2 leti in zahteva starost od 17 do 21 let, je potekel s 1. oktobrom t. l. Šolanje bo ponovno razpisano šele prihodnje leto.

Divizijska artilerija. — Š. K., Črešnjevca p. Vojniku. — Vprašate, v katerem kraju je divizijska artilerija, za kar ste bili usposobljeni pri rekrutovanju. — V katerem kraju boste odslužili Vaš kadrovski rok, nam ni znano, obstoja pa divizijska konjička artilerija v Subotici in Smederevski Palanki.

Oprostitev kadrovske službe kot hranilec. — J. H. L. — Oče, 53 let star, plačuje do 120 Din neposrednega davka, mati, 43 let stara, je za delo nesposobna. Vi ste edini hranilec v zadrugi, kako doseči, da boste oproščeni služenja v kadru? — Nabora naj se udeleži tudi oče. Če nimate davčnega predpisa nad 120 Din in v slučaju ugotovitve, da je oče za pridobitveno delo nesposoben, boste oproščeni vojaške službe po dokazu županstva, da ste res edini hranilec nesposobnih družinskih članov.

Pilotska podoficirska šola. — A. K., Strigova. — Tudi Vam niso poznani sprejemni pogoji za to šolo, tasi je bilo vse to že objavljeno v »Slov. Gospodarju«. Za letošnje šolanje v pilotski podčastniški šoli izključeno, ker je čas za vložitev prošnje potekel.

Poziv na odsluženje. — A. P. iz Šal. — Ste bili potrjeni v vojake leta 1931. Spomladi poziva za odsluženje niste prejeli, kedaj boste pozvani? — Če niste doslej bili pozvani, boste prejeli poziv za odsluženje roka prihodnje leto. Letos bodo pozvani v novembru le oni, potrjeni za neborce in za vazduhoplovstvo.

Poziv na odsluženje k artileriji. — K. V. v Boreciah pri Ljutomeru. — Isto kakor zgoraj za A. P. iz Šal.

Sv. Martin pod Vurbergom. V nedeljo dne 9. t. m., so se vršile volitve v cerkveno-konkurenčni odbor za našo župnijo ter so bili izvoljeni: Škofič Franc, posestnik in cerkveni ključar, Zgornji Duplek; Lešnik Anton, posestnik in župan, Spodnja Korena; Klemenčič Janez star., veleposestnik, Sv. Martin; Pihler Anton, posestnik in kovač, Ciglenec; Lorger Anton, posestnik in župan, Sp. Duplek. — Tukajšnja slovenjegoriška sadjarska zadruga je pričela dobro poslovati ter je pripomogla našemu kmetu, da so jabolke dobile boljšo ceno in da si razni gospodje iz našega lepega sadja ne delajo norca. — V Spodnji Koreni je umrl Jožef Ivanuš, priden in dober mož, kateri je rad prebiral naše časopise. Svoječasno je bil skrben gospodar, sedaj je bil prevžitkar pri svojem sinu. Naj v miru počiva!

Sv. Barbara v Slov. goricah. Hvala Bogu, letos imamo v obilici lepega sadja, katero nima prave cene, ker bi radi razni prekupci zaslužili več kot kmet za pridelovanje. Letos vidimo, da je potrebna organizacija. Treba bo ustanoviti zadrugo za vnovčevanje kmetijskih pridelkov, s katero bomo lahko naravnost prodajali naše sadje in druge pridelke brez mešetarev. Sosedje pri Sv. Martinu imajo svojo zadrugo, katera že posluje v zadovoljnost članstva in v veliko jezo raznih ljudi. —

Sv. Bolfenk v Slov. goricah. Na posledicah težkih poškodb pod kolesi tovornega avtomobila je umrl v ptujski bolnici v ponedeljek 17. oktobra obče priljubljen mož Martin Korent, kmet iz Črmlje. Nesrečnežu je bil zlomljen prsni koš, počila je lobanja in zlomljena je bila noga. Po silnih mukah v bolnici je čez nekaj dni moral zapustiti v najlepših letih do žalosti obupano ženo in tri nedoletne otroke. Zelji domačih, da se pokoplje na našem pokopališču, je bilo ustrezno. Umrlega so prepeljali na domači dom v Črmlje, odkoder se je vršil v četrtek dopoldne zelo lep sprevoz k cerkvi in nato na pokopališče. Tega moža so res vsi radi imeli. O tem priča vseplošna žalost, ki je zavladovala v župniji, ko se je zvedelo o smrti tega zavednega moža. Bil je tako mirnega in lepega krščanskega značaja, da mu je kar nehote bil prijatelj vsak, ki ga je poznal. Vzglede je lahko mnogim z lepim družinskim življenjem. Kot sosed je bil zelo miroljuben in ustrežljiv kot malo-kdo; bil pa je tudi vnet naročnik in bravec »Slovenskega Gospodarja«. Žalujoči vdovi, otrokom in vsem ostalim kličemo in želimo: Nad zvezdami bo zopet svidenje! V miru počivaj, blagi mož!

Zgornji Žerjavci. V globoki žalosti naznamo tužno vest, da je gospod Fran Polanec, veleposestnik in vinogradnik, v starosti 51 let po kratki in mučni bolezni dne 15. t. m., spreviden s tolažili sv. vere, izdihnil svojo blago dušo. Kako zelo priljubljen je bil pokojnik, je pokazal njegov pogreb, katerega so se udeležili sorodniki, vsi sosedje, prijatelji in znanci. Zapušča žalujočo vdovo in štiri odrasle otroke. Naj počiva v miru!

Nova Štifa pri Gornjemgradu. Pri nas so žalostno zapeli zvonovi, ko je umrl dne 12. t. m. ob 10. uri zvečer Jože Laznik, ki je bil vzor celi naši občini, kakor tudi za druge občine. Bil je tajnik Kmečke hranilnice in posojilnice v Gornjemgradu, tajnik pašniške zadruge in cerkveni ključar in pred leti tudi šolski načelnik. Za njim žaluje ne samo njegova družina, marveč tudi ljudje daleč naokoli. Bil je v resnici dober krščanski oče svojim otrokom, dober mož svoji ženi in dober sin svoji ljubeznivi materi, vsem dober svetovalec. Naj počiva v miru, blagi mož — družini in sorodnikom naše sožalje!

Konjice. Zadnjič sem bil na trgtavi. Bilo je zelo veselo. Med raznimi pogovori, ki smo jih imeli, mi nekdo zastavi vprašanje, kaj je to: denuncijant. G. urednik! Kako bi mu vi odgovorili? Tuje besede razlagati je včasih težko. Toda jaz sem imel tokrat posebno srečo. Slučajno sem imel pri sebi »Novine«, list Slovenske Krajine, ki izhaja v Murski Soboti. Vzel sem ga iz žepa in rekel: »Tako vam bom razložil, kaj so to denuncijanti.« In prebral sem trgačem pri južini sledeči članek iz »Novin« z dne 25. septembra t. l.: Naše uredništvo je dobilo zanimivo vprašanje, da naj razložimo, kaj so to denuncijanti. Med ljudstvom se baje govori, da je dandanes mnogo denuncijantov in da se jih je treba varovati. Celo poslanec Pavlič je v belgrajskem parlamentu rekel, da imamo mi Slovenci mnogo denuncijantov. Kaj so torej denuncijanti in zakaj se jih je treba varovati? Denuncijanti, to so ljudje. Denuncijanti, to so taki ljudje, ki svojega bližnjega pred oblastjo po krivici ali pa po pravici zatožijo z namenom, da bi mu s tem škodovali, sebi pa koristili. Denuncijanti so bili že od nekdaj na svetu pri vseh narodih in bodo vedno ostali, dokler bodo hudobni ljudje na svetu. Denuncijanti so večinoma skoro sami hudobni in sebični ljudje. Če vam kdo o kom pove, da je denuncijant, ogiblajte se ga, četudi ne veste gotovo, da je denuncijant, Narod, ki je moralno na nizki stopnji ali nepošten, ima navadno vedno več denuncijantov med seboj kakor pa pošteni narod. Po številu denuncijantov lahko sodimo moralno višino kakega naroda. O Italiji beremo, da tam dandanes skoro nihče ne upa javno ust odpreti. Tam nihče ne sme grajati vlade in njenega delovanja. Siromaštvo in revščina je velika, pa se nihče ne sme nad tem pritoževati. Vlada pobira od revnega ljudstva ogromne davke, nazaj med ljudstvo pa skoraj nobeden denar ne pride. Pa Bog varuj, da bi se ljudje zaradi tega kaj pritoževali! Vlada ima med ljudstvom vse polno svojih zaupnih ljudi, ki jim je preskrbel različne bogate plačane službe. Ti vladni zaupniki hodijo okrog in nategujejo ušesa, da bi kje kaj slišali od koga in ga lahko zatožili. Če nič ne poizvedo, si pa sami kaj izmislijo. Navadno ti zaupniki ali denuncijanti gledajo na to, da bi škodovali tistim ljudem, ki odkritosrčno povedo, da je to ali ono dejanje nepošteno ali državi in ljudstvu škodljivo. Velikokrat pa denuncijant koga po krivici zatoži samo zaradi tega, ker je drugi drugega mišljenja in prepričanja kakor pa on. To je delo denuncijantov. Kadar denuncijanti koga spravijo ob službo, tedaj pogosto radi naredijo zelo sveti in nedolžni obraz in se držijo tako, kakor bi se to zgodilo brez njihove vednosti in celo proti njihovi volji. Sladko hodijo okrog ljudi in sesajo iz njih, če bi kje kaj mogli za sebe dobiti in odnesti višjim na nos. Denuncijanti so zmeček vsakega naroda. Pošteni človek se ji pljune pred njim, ka-

kor pa da bi se že samo z njegovo bližino zamazal. — Ko sem končal, so rekli trgači: »Zdaj pa vemo vsi, kakšno pleme je to.« In zopet so odšli veseli na svoje delo, jaz pa jo sem mahnil preko vinogradov proti Konjicam. Čim bolj sem se bližal trgu, tem bolj žive so vstajale pred menoj misli o — — —

★

Raznoterosti.

O mesecih. Človek bi mislil, da mora imeti po vseh pravih najmanj dni zadnji ali pa prvi mesec v letu. Zakaj neki ima najmanj dni baš drugi mesec? Pri starih Rimljanih se je začelo leto s 1. marcem. Marec je bil 1. mesec v letu. Zato se je moral februar kot zadnji mesec zadovoljiti s številom dni, kar jih je še ostalo, torej v navadnem letu 28, v prestopnem pa 29 dni. Da je bil marec res prvi mesec v letu, nam pričajo tudi latinska imena mesecev, ki jih rabijo še zdaj romanski, germanski in večina slovanskih narodov, pa tudi Madžari in drugi. Septemher, pri nas deveti mesec, je bil pri Rimljanih sedmi in se je torej imenoval september. Oktobar je bil osmi, november deveti, december deseti. Julij je imel prvotno tudi ime samo po vrstnem redu, imenoval se je quintilis, to se pravi peti, avgust je bil sextilis, šesti. Šele pozneje so ta dva meseca prekrstili, prvi je dobil na čast Julija Cezarja ime julius, drugi pa po cesarju Augustu ime augustus.

Zlati zaklad ob Baikalskem jezeru. Iz sovjetske Rusije poročajo, da se je posrečila izsleditev bogatega zlatega zaklada, ki je bil svojčas pogreznjen v Baikalsko jezero. Zgodovina prevoza tega zlata je prepletena z zanimivimi in krvavimi dogodki. Leta 1904 so bile poslane večje količine zlata iz osrednje Rusije v severno Sibirijo. V pričakovanju vojne z Japonsko so namreč izpraznili trdnjave in mesta ob sibirski morski obali. Vse zaloge zlata so spravili najprej v osrednjo Rusijo. Ker zlato tudi tukaj ni bilo varno pred napadi, so ga hoteli prepeljati v severno Sibirijo. Sestavili so kozaško karavano, ki bi naj oskrbela prevoz. Med najstrožjo tajnostjo je prekoračila karavana Baikalsko jezero. V bližini jezera so bile tedaj številne in razsežne kazenske kolonije. Eni kazenski bandi se je posrečilo, da se je dokopala do orožja in je napadla čisto nepričakovano in iz zasede prevoznike zlata. Ti napadalci so pobili kozake, oropano zlato so spravili v čolne, da bi ga spravili lažje na varno. Pri hudem razsajanju viharja na Baikalskem jezeru so se z zlatom preobloženi čolni prevrnili in zlato se je pogreznilo na dno. Roparji, ki so si komaj oteli golo življenje, so si natančno začrtali mesto nesreče, da bi se lotili kedaj pozneje dviga zaklada. Carska vlada se je trudila, da bi izsledila potopljeno zlato, a vsi poskusi so bili zaman. Pred nekaj meseci se je javil v Moskvi mož pri drž. banki, ki je izpovedal, da mu je izdal eden od v inozemstvu živčih kaznjen-

cev napadalcev mesto, kje ravno mora počivati zlato na dnu Baikalskega jezera. Sovjeti so poslali na označeni kraj potapljače, ki so začeli preiskovati na rishi označeno dno jezera. Res so tudi že našli večje količine zlata in ga spravili na površje. Lotili so se dvigalne akcije s polno paro in kmalu bo izgubljeno carsko zlato romalo v blagajne sovjetskih komisarjatov v Moskvi. Vrednost potopljenega zlata znaša več milijonov dolarjev.

Najbolj redka zbirka denarja. Kmalu bo prodana neprecenljiva zbirka redkih zlatnikov. Zbirko je ustanovil pokojni Giovanni Morosini. Našli so jo skrbno spravljeno v zaboj na podstrešju v Elmhurstu, kjer je bil družinski sedež Morosinijev v Riverlake v Združenih ameriških državah. Do odkritja je prišlo, ko je umrla letos februarja gđ. Giulia Morosini, zadnja lastnica zbirke. Ogromno zlato premoženje bodo prodali v Njujorku na javni dražbi. Zaklad so odkrili, ko so delali vršilci oporoke inventuro. Ker pa so jim niti sanjalo ni, kako vrednost da predstavlja zlatnina, so spravili zaboj izpod podstrešja v klet. Morosinijeva zbirka zlatnikov vsebuje redkosti, katerih že pred 50 leti ni bilo več dobiti. Najbogatejše je zastopan v zbirki italijanski del, v katerem so shranjeni najbolj redki beneški novci, saj rodbina Morosini izhaja iz Benetk, in njeni člani so igrali v zgodovini beneške republike važno vlogo do 16. stol. Omenjene zbirke ni nikdo več videl že dobrih 25 let. Zbirka ne hrani le zlatega denarja, ampak razne zlate medajle beneških držav in papežev, katere so bile podarjene imenitni in za služni rodbini Morosini. Sploh je zastopan v zbirki vsak zlatnik, ki je bil kovan na svetu od začetka srednjega veka naprej do danes. Želeti bi pač bilo, da bi prišla ta tolikanj popolna in redka ter dragocena zbirka zlatnikov v poklicne roke premožnega strokovnjaka ali muzeja, sicer bodo raznesli špekulanti posamezne redkosti po cellem svetu in pri tem bodo zaslužili na lahek način težke milijone.

Potegavščina s svinjami. Nek francoski časopis je beležil zadnje dni smešno dogodbico živinorejca v Normandiji, ki je najel težke denarne svote za napravo zelo velike svinjske farme, v resnici pa je zabil denar s prirejanjem veselih poedin. Mesto da bi posedal več tisoč svinj, jih je imel komaj 100. Da bi pa preslepil svoje upnike, ki so obiskali nekoč njegovo farmo, se mu je rodila uprav izvirna prevara. Deset gospodov, ki so mu posodili denar, se je pojavilo lepega dne na posesti svinjerejca in so čakali, da bo pustil farmer mimo njih defilirati 3000 svinj. Posestnik je trdil, da ima svinje v stajah po 100 komadov skupaj. Vsak tak stoglavi regiment bo pustil korakati bolj naglih korakov mimo gospode. Gospodje so bili zadovoljni s predlogom in kmalu za tem je res defiliralo mimo njih 100 prav čednih komadov. Komaj je zginil prvi svinjski polk, je

že pihal drugi stoglavi mimo. S časom pa se je zdelo enemu od upnikov čudno, da je bil pri vsakem regimentu zastopan posebno značilno in enako šekast pujsek. Opazoval je natančneje prašičjo parado in kmalu je dognal, da so defilirale že celo uro mimo gospode ene in iste svinje. Pastirji so jih gnali za hišo in od tamkaj zopet mimo zadovoljno se smehljajočih upnikov. Svinjskega farmerja so vtaknili pod ključ radi goljufije, a je izjavil ob nastopu kazni, da ne obžaluje, kar je zagrešil, saj je živel dobro leto z denarjem svojih premožnih zalagateljev kot velik in imeniten gospod.

Največja šola na svetu. Največja šola na svetu, ki tvori sama zase majhno mesto, je v mestu Milwaukee v Združenih ameriških državah. Poduk po dnevu obiskuje 12.000 učencev, večerno šolo pa 9000. Nastavljenih je na zavodu 237 učiteljev. Šola poseda svoje lastnega peka, knjigotržca, tiskararja, brivca, slikarja in elektrotehnikarja.

Ptica selivka kot rekordni letalec. Med najbolj izredne ptice selivke spada gotovo severna lastovka. Te ptice, ki izborna letajo, saj preletijo v eni uri nad 200 km, prebijejo vsako poletje, kakor je ugotovil ameriški opazovalec B. Becker, v pokrajinah in na otokih v bližini severnega tečaja. Nekateri so opazovali celo 7 stopinj oddaljeno od severnega tečaja. Tamkaj gnezdiijo ter vzgojijo svoje mladiče. Vendar je poletje v teh širinah prekratko, lastovke se morajo podati že po 14 tednih in sicer navadno 25. avgusta, proti pokrajinam ob južnem tečaju, kjer prične poletni čas, kakor hitro preneha ob severnem tečaju. Severne lastovice preletijo na tisoče kilometrov in vendar pogodijo vsako leto kraje ob severnem in ob južnem tečaju.

Pri krstu utonila. Duhovnik domače verske občine baptistov (krščevalci — krščanska krivoverska ločina) in njegov k krščanstvu spreobrnjeni krščenec sta utonila v reki, kakor poročajo iz Durbana v Afriki. Da bi krščenec prejel krst, sta se podala oba do vratu v vodo in to na mestu reke, ki je znana radi globokih tolmunov. Baš na istem mestu je že utonilo poprej nekoliko kopalcev. Pri drugem obrednem potapljanju pod vodo je izginil najpoprej krščenec in kmalu za njim še duhovnik. Zašla sta v 7 m globoko luknjo in se nista več prikazala iznad vode. Dve uri za tem so potegnili iz tolmana oba utopljenca. Je že bolj pameten krst z oblivanjem kakor s potapljanjem!

Ura brez kolesja. Kaj vsega ne iznajdejo na svetu! Človeku niti na miles ne pride, s kom se ljudje pečajo. Ne davno so listi poročali, da se je posrečilo nekemu inženjerju izumiti uro — brez kolesja. To uro poganja četvero vrtečih se magnetskih plošč. Ena teh plošč se zavrti enkrat v sekundi, druga enkrat v minuti, tretja enkrat vsako uro, četrta pa zavrti kazalec za ure po dvakrat v 24 urah.